Der er noget, jeg har tænkt meget over: hvornår tabte vi sidste folketingsvalg? Det var selvfølgelig den 11. marts 1998, det kan jeg nok regne ud. Men hvornår var det afgørende punkt.
Jeg tror, jeg fandt svaret, da jeg for nylig genså tv-programmet “Kandidaterne”, hvor man på tætteste hold følger valgets to hovedpersoner: Uffe og Nyrup.
De fleste af jer har sikkert set den. Den siger en hel del om forskellen i etik og moral. Den siger meget om de personlige egenskaber hos de to: Uffe, udfordreren - afslappet, hvilende i sig selv. Stort set på egen hånd klarer han sig til ug med kryds og slange. Nyrup, forsvareren - noget mindre afslappet, lidt febrilsk og konstant omgivet af partiembedsmænd og unge rådgivere.
Jeg ved ikke, hvordan i har det med den film. selv er jeg ikke i tvivl: kunne man have gentaget folketingsvalget efter den blev vist, så havde Uffe været statsminister i Danmark!
Nå, men der på bagsædet af ministerbilen sker det. I højt humør og med en pludselig tro på sig selv udvikler Nyrup og Billy Adamsen vinderteorien: “der er to veje! - deres vej og vores vej!” og så bliver der ellers bokset løs på propaganda-klaviaturet: deres - altså Venstres - vej fører direkte til den sociale massegrav. Socialdemokratiets vej fører til tryghed, tryghed og tryghed.
Vi ved alle, hvordan det gik. Løgnen blev gjort til sandhed en kort stund. Moral måtte vige for magtbegæret.
Den går ikke engang til!
For man kan med rette spørge:
Er det tryghed at lægge øre til efterlønsgarantier? Nej, det kan man blive snydt af.
Er det tryghed at fæste lid til “voldspakken”? Nej, det kan man blive slået ned af.
Er det tryghed at købe egen bolig på et løfte om uændret rentefradragsret? Nej, det kan man gå på tvangsauktion af.
Er det tryghed at stå på venteliste til sygdomsbehandling? Nej, det kan man dø af.
Hvor meget tryghed kan de i det hele taget skabe - dem, der altid tyr til at bruge gårsdagens løsninger på morgendagens udfordringer? - ingen!
Men én ting havde - og har - Nyrup ret i: der er to veje - deres og vores.
Vi ønsker at bevare og udbygge et højt offentligt serviceniveau. De ønsker at bevare og forsvare et traditionelt snit mellem offentligt og privat.
Vi ønsker at give det enkelte menneske handlefrihed og ansvar. De ønsker at bevare

grebet om det enkelte menneske ved at fornægte det frie forbrugsvalg, når det gælder offentlige velfærdsydelser.
Vi ønsker at kæmpe for den lavest forsvarlige skat, der giver størst muligt personligt råderum. De ønsker nidkært og helt i jantelovens ånd at forfølge hver en lille fryns.
Vi ønsker kvalitet, valgfrihed, konkurrence, effektivitet, forskellighed, privat initiativ.
De trækker streger i sandet og hælder på kongressen for en sikkerheds skyld cement i dem, så tidevandet ikke kan skylde dem bort.
Deres vej fører uvægerligt til en langsom nedslidning af velfærdssamfundets servicetilbud. Vores vej fører til en dynamisk omstillingsproces i den offentlige sektor. Og det er der brug for.
Vi betaler skat, der så rigeligt burde række til en billet på businessclass, men henvises i mange sammenhænge til de allerbagerste sæder i flyet, hvis vi da overhovedet kommer med. Hvis ikke der er overbooket. For ventelister er blevet tidens store svøbe.
Vi venter på hjemmehjælpen, på speciallægeerklæringen, på hofteoperationen, på høreapparatet, på byggetilladelsen og på domstolene. Vi venter på, at den ene offentlige myndighed venter på den næste, der venter på den tredje. Vi venter på, at dem, der venter på at skulle afsone en voldsdom, ikke skal vente så længe.
Og vist siger man, at forventningens glæde er blandt de største glæder, der gives, men alligevel...
Det behøver ikke at være sådan. Det er jo ikke godt vejr eller noget andet uregerligt, vi venter på. Det er os selv og hinanden. Derfor kan vi lave det om. Ved at sætte en højere standard. Nogle højere mål. Ved at stille større krav til os selv og hinanden.
Let bliver det ikke. Det vil kræve en målrettet, flerstrenget og årelang satsning på alle beslutningsniveauer at bringe det danske velfærdssamfund sikkert ind i det nye årtusinde. Det kræver vilje til forandring og mod til at fastholde den. Det kræver et regeringsskifte. Her er der godt nok også vente-liste, men den er under stærk afkortning!
Men velfærdsdebatten er bestemt ikke kun et Christiansborg-anliggende. I Venstre ved vi, at det lokale styre i amt eller kommune gør en forskel. Det har Venstres 120 borgmestre og 1.676 amts- og kommunalbestyrelsesmedlemmer bevist bedre en nogen.
Det er i høj Venstre-ledede kommuner, der tydeligst har anvist de nye veje og sat de

gode eksempler. For at løbe debatten i gang har vi derfor bedt fem Venstre-folk med praktisk indsigt i livet uden for Christiansborgs tykke mure om at indlede debatten om de temaer, vi i dag sætter fokus på.
De fem indlæg vil vise, at man - selv under en socialdemokratisk regering, der dybest set ikke vil
fornyelse - kan nå ganske langt med at forme en liberal velfærdsmodel. Men det er desværre også en kendsgerning, at firkantet lovgivning skaber masser af barrierer, sætter snærende grænser og umuliggør realiseringen af den liberale drøm. Derfor kan selv den dygtigste kommunalpolitiker ikke alene løfte opgaven med at gøre Danmark friere, rigere og rimelige. Målet om mere kvalitet i velfærdssamfundet nås kun, hvis Christiansborg arbejder med.
På mindst fire punkter er der brug for en landspolitisk indsats:
For det første er der brug for et systematisk opgør med de mange tåbelige regler, der forhindrer fornuftige, rigtige og logiske løsninger.
Hvorfor må en privat virksomhed ikke betale for en betroet medarbejders sygdomsbehandling uden at det udløser et skattesmæk til medarbejderen?
Regeringen taler og taler og taler om virksomhedernes sociale ansvar, men de må ikke leve op til det for Ole Stavad.
Hvorfor må en kommune ikke gøre passive sygedagpenge aktive ved at betale for den sygemeldte borgers behandling, så han kan blive rask, komme i arbejde og genvinde livskvalitet?
Hvorfor må man ikke have én samlet skoleledelse for flere satellit-skoler, når det ellers kunne medvirke til at sikre en decentral skolestruktur, der holder liv i de mindre samfund?
Hvorfor må dyrt anlagte operationsstuer på offentlige sygehuse ikke lejes uden til private, når det ellers på en og samme tid kan skabe bedre økonomi i investeringerne, øge kapaciteten og forkorte ventelisterne?
Lad os tage et opgør med systemtænkningen. Lad logikken og fornuften herske. Lad os slippe friheden løs!
Det andet, der er brug for, er betydelig mere konkurrence i den offentlige sektor.
Hvordan kan man vide, at man bruger skatteborgernes penge fornuftigt, hvis man ikke tør spørge andre end sig selv om, hvad det koster at løse opgaven?
Det kan man selvfølgelig ikke, så alene af den grund skal vi have sat mere skub i de

offentlige udbud. Der sker simpelthen alt for lidt på den front - men der snakkes meget. Venstres idé om en obligatorisk udbudspolitik i hver enkelt kommune skal bringe os fra snak til handling.

Ellers må vi gå andre veje. I Stockholm har man vedtaget en såkaldt "udfordringsret", hvor private virksomheder kan fremkalde et kommunalt udbud, hvis de med rimelighed kan påvise, at de kan løse opgaven billigere og lige så godt. Er der ikke lidt for meget tøsedrenge-mentalitet i Danmark, hvis ikke vi på samme måde tør invitere de private til en fredelig kappestrid?

Jeg ved godt, at udbud og udlicitering kun er et værktøj, men når det nu kan bruges til at sikre bedre og billigere velfærdsydelser, så skal det også bruges!

For det tredje er der brug for et opgør med myten om, at alt offentligt er lige godt - eller lige dårligt for den sags skyld. I stedet skal vi satse hårdt på synlig kvalitet og håndfaste resultater.

Det er ikke ligegyldigt om skolelæreren kan sit stof til perfektion eller ej. Om han eller hun kan

engagere eller ej.

Det er ikke ligegyldigt om lægen har erfaring fra 10 eller 100 brok-operationer om året.

Det er ikke ligegyldigt om rengøringsassistenten har uddannelse i de nyeste rengøringsmetoder eller

ej.

Og sådan kunne man blive ved. Alt er ikke lige gyldigt. Vi må sætter os det mål hver i sær at blive bedst på vores felt.

Det kræver, at vi tør være ærlige om forskellen i kvalitet på de forskellige offentlige tilbud.

Tag f.eks. folkeskolen og ungdomsuddannelserne. Hvorfor skal det være ulovligt at offentliggøre karakter-gennemsnittene på de enkelte gymnasier? Hvorfor far forældrene til de danske folkeskoleelever ikke helt naturligt en skriftlig målsætning ved skoleårets start, der klart og præcist fortæller hvilke fremskridt, eleverne kan forvente at opnå indlæringsmæssigt i skoleårets løb.

Eller tag sundhedsområdet. Har man en læge i familien ved man jo godt, hvilket hospital, man skal vælge eller gå uden om, hvis man skal have et nyt knæ eller fjernet sin brok. Hvorfor skal den viden forbeholdes de få. Det er en kæmpe illusion, at alle

sygehuse er lige gode - for slet ikke at tale om alle læger. Hvis det frie sygehusvalg skal give mening, har vi som borgere krav på information om kvaliteten på det enkelte sygehus

Og det fører mig direkte til det fjerde og sidste punkt: behovet for en gennemgribende frit-valgreform.

Det er ikke så underligt, at frit valg er en mærkesag for venstre. For hvordan kan man være modstander af, at lade verdenshistoriens bedst uddannede danske generation vælge selv? Hvorfor skal alle presses ned i dyrt stangtøj, hvis nogle hellere vil gå i skræddersyet?

Det er jo ikke kun et spørgsmål om at tro på den enkeltes evne til selv at vælge. Det er i høj grad også et spørgsmål om ikke at tro sig klogere end andre. Dybest set er det et spørgsmål om livskvalitet.

Vi vil ikke låse mennesker fast i stive systemer. Vi vil ikke acceptere, at de hvirvles rundt i den offentlige trædemølle. Det er ikke venstres politik at passe mennesker ind i den første og bedste offentlige standardløsning!

For et par år siden, da jeg var socialudvalgsformand, blev jeg kontaktet af en ung kvinde, Sanne. Hun var på min egen alder, men dybt alkoholiseret. Men hun var alligevel på samme tid en sej og viljestærk pige. Hun havde set ud over kanten, ned i afgrunden - og ville nu tilbage på sikker grund igen. Nu skulle det være. Nu skulle hun ud af sit misbrug.

Der var bare et problem: det behandlingstilbud, amtet ville give hende, turde hun ikke tage i brug. Bekendte i anonyme alkoholikere havde advaret hende imod det: har du ikke et alkoholproblem, når du kommer der, så har du det, når du forlader det - havde de sagt til hende.

Om det passede eller ej, ved jeg ikke. Om der var hold i Sannes frygt, ved jeg ikke. Men frygten slukkede i hvert fald hendes motivation. Vi valgte at give hende chancen, og betalte - selvom det

egentlig ikke var kommunens bord - for det behandlingstilbud, hun ønskede. Og det var faktisk billigere end det, amtet var parat til at ofre på hende.

Sanne kom i behandling og forsvandt ud af mit liv. Men et par år senere modtog jeg et julekort, hvor hun skriver, at hun er blevet tørlagt, er blevet mor - er kommet oven på...

Når jeg tænker på Sanne har jeg svært ved at forlige mig med den modstand mod det

frie valg, som stadig er dybt, dybt forankret i socialdemokratiet. Det er mig ganske simpelt ubegribeligt!

Hvorfor må fru Hansen på 78, som ellers har kunne tage vare på sig selv gennem et langt liv, ikke selv bestemme, om det skal være kommunen eller en ansat i et privat firma, der hjælper hende ud af sengen og i tøjet?

Hvorfor skal fru Hansens søn på 53 nærmest tvangsindlægges på et offentligt sygehus, hvor en brok-operation koster 23.700 kroner, hvis han heller vil opereres på Hamlet, hvor den sammen operation kun koster 18.000 kroner?

Og hvorfor skal fru Hansens barnebarn på 30 sende oldebørnene i kommunal murstensinstitution med stive åbningstider, hvis det passer bedre med familiens rytme og temperament at bruge et privat børnepasningstilbud?

Ja, der kan kun være een grund: Socialdemokratiet vil ikke acceptere, at verden har ændret sig. Ikke accepteret, at det moderne menneske både vil og kan træffe egne valg. Det “store” danske socialdemokrati ved nok bedst, hvad der er godt for dig og mig...

Det far man dem naturligvis aldrig til at sige med de ord, så de finder på andre. Skyder os falske motiver i skoene. Taler om uansvarlighed, overbudspolitik og egoisme.

Det er ren udenomssnak. For lad mig slå en ting helt fast: når vi i Venstre taler varmt om frit valg, så er det ikke frit valg på alle hylder til alle priser. Vi ønsker ikke et tag-selv-samfund, hvor man ansvarsfrit kan udskrive regninger på andres konto. Venstres forslag til frit valg er ansvarlige forslag. De sigter faktisk på at give ansvar og frihed tilbage til menneskene. Det er hele idéen. Og derfor er de - naturligvis - også økonomisk ansvarlige forslag.

Så de kan godt spare sig deres tvivlsomme beregninger og underlødige argumenter: “Venstres forslag har social slagside,” lød det først. Hvis patienten får 85% af det offentliges udgifter med på privathospital, skal han jo selv betale de sidste 15%. ja, go’daw du. Det står sløjt til med de grundlæggende regnefærdigheder. Lad mig lige repetere priserne på en brokoperation. 23.700 i det offentlige sygehusvæsen; 18.000 på hamlet. Vores forslag giver her nul brugerbetaling, men derimod en offentlig besparelse på over 5.000 kr.

“Det hænger ikke økonomisk sammen. Det er uansvarlig overbudspolitik,” påstår man så nu i stedet. Og når dén kritik tilmed kommer fra landets økonomiminister, så må

man tage den alvorlig. Jeg har nemlig stor respekt for Marianne Jelved. Nyder faktisk, når hun en gang imellem svinger håndtasken mod den socialdemokratiske beton, selvom det vist mest er håndtasken det går ud over. Det kniber i hvert fald med at få øje på revnerne i betonen...

Det er måske derfor Marianne ikke ser så glad ud. Det er måske derfor hun på det sidste har rettet

både blikket og håndtasken mod os. Det bedste forsvar er som bekendt et angreb. Og det gælder åbenbart også, når man skal forsvare radikal deltagelse i en regering, der totalt har mistet reformlysten og forandringstrangen. En regering, der har udtømt sin dagsorden og nu kun administrerer for administrationens skyld.

Jeg har set, at Marianne har en drøm. Det stod i berlingske tidende. Hun kalder den selv “en hemmelig drøm”, men alligevel. En hemmelig drøm om at fjerne alle de tilskud, der efter hendes mening er overflødige og i stedet bruge pengene på skattelettelser.

Hvis det er drømmen, så må ministermøderne været et rent mareridt: 19,4% realvækst i det offentlige forbrug, 50.000 flere offentlige ansatte og en ny skat eller afgift om måneden. Det er regeringens kontante resultater siden 1993. - jeg forstår godt, at man må søge tilflugt i drømmenes verden for at kunne holde det ud!

Men hvorfor skal det gå ud over os, som i virkeligheden deler hendes drøm - og det er ikke engang en hemmelighed. Hvorfor skal håndtasken svinges så kraftigt rundt og så stor omdrejningshastighed, at hun helt letter fra logikkens verden?

Slår man logikken til og tænker klart, kan man nemlig aldrig komme til den konklusion, at venstres forslag i sig selv skulle koste en eneste krone ekstra. Tag f.eks. børnepasningsområdet:

I dag kan forældrene kun vælge alternative til kommunen tilbud, hvis kommunen tillader det. Vi foreslår, at alle forældre, der har brug for betalt pasning, får retten til at vælge - og med sig får 85% af det beløb, kommunen alternativt skulle have brugt. Sørger kommunen blot for løbende at tilpasse sit eget udbud af pasningspladser, opnår den altså rent faktisk en besparelse.

Samtidig foreslår vi, at kommunen får mulighed for at give tilskud til forældre, der passer egne bøm. I venstre har vi tiltro til det kommunale selvstyre. Den mulighed vil derfor bliver brugt, hvis det lokalt er fornuftigt - også økonomisk.

Det Venstre vil på børnepasningsområdet er altså at øge valgfriheden for forældrene

samtidig med, at kommunerne får et fleksibelt og økonomisk ansvarligt værktøj. Det er ikke overbud. Det er ikke uansvarligt. Det er sund fornuft!

Så enkelt er det i virkelighed. Man kan kalde det ideologi eller sund fornuft. I virkeligheden er det to sider af samme sag. For liberalisme er sund fornuft!

Derfor glæder jeg mig til den debat, vi nu skal have. Det er altid rart at lytte til folk, der har noget fornuftigt på hjerte. Og det har Venstrefolk!